

OTSUSED

NÕUKOGU OTSUS 2013/768/ÜVJP,

16. detsember 2013,

ELi tegevuse kohta relvakaubanduslepingu rakendamise toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut, eriti selle artikli 26 lõiget 2 ja artikli 31 lõiget 1,

võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) ÜRO Peaassamblee võttis 6. detsembril 2006. aastal vastu resolutsiooni 61/89 pealkirjaga „Relvakaubandusleping: tavarelvade impordi, ekspordi ja edasitoimetamise ühiste rahvusvaheliste standardite kehtestamine”, algaatades sellega relvakaubanduslepingu väljatöötamise protsessi ÜROs. 2. detsembril 2009 võttis ÜRO Peaassamblee vastu resolutsiooni 64/48 pealkirjaga „Relvakaubandusleping”, millega ta otsustas korraldada 2012. aastal ÜRO relvakaubanduslepingu alase konverentsi, et töötada välja õiguslikult siduv kokkulepe, mis sisaldaks võimalikult kõrgetasemelisi tavarelvade tarnimise alaseid ühtseid rahvusvahelisi standardeid.
- (2) Kuna 2012. aasta juulis toimunud ÜRO relvakaubanduslepingu alane konverents ei suutnud ettenähtud aja jooksul lõppdokumendi suhtes kokkuleppele jõuda ja vastavalt 24. detsembril 2012 vastu võetud resolutsioonile 67/234 A, korraldati ÜRO relvakaubanduslepingu alane lõppkonverents 2013. aasta märtsis. Konverentsil töötati välja lepingu tasakaalustatud ja laiapõhjaline tekst, mis kolme ÜRO liikmesriigi vastuseisu tõttu ei leidnud siiski üksmeelset toetust. Küsimus edastati lahendamiseks ÜRO Peaassambleele, mis võttis resolutsiooni A/RES/67/234 B üle toimunud hääletusega 2. aprillil 2013 relvakaubanduslepingu suure hääleteenamusega vastu. Seejärel avati leping 3. juunil 2013 allkirjastamiseks ja see jõustub pärast seda, kui 50. riik on selle ratifitseerinud. Kõik liidu liikmesriigid on lepingu allkirjastanud.
- (3) Oma 11. detsembri 2006. aasta, 10. detsembri 2007. aasta, 12. juuli 2010. aasta ja 25. juuni 2012. aasta järeldustes väljendas nõukogu kindlat toetust uuele rahvusvahelisele õiguslikult siduvale dokumendile, millega tuleks kehtestada kõrgeimad võimalikud ühtsed rahvusvahelised standardid, millega reguleeritakse tavarelvade seaduslikku kaubandust, ning mis peaks olema asjakohane kõikidele riikidele ja mida saaks seetõttu ülemaailmselt kohaldada.
- (4) Et suurendada osalemist relvakaubanduslepingu sõlmimise protsessis ja selle asjakohasust, võttis nõukogu vastu otsuse 2009/42/ÜVJP⁽¹⁾ ja otsuse 2010/336/ÜVJP,⁽²⁾ millega toetati muuhulgas mitme piirkondliku seminari korraldamist kõikjal maailmas. Seoses 2012. aasta juulis tulemusteta lõppenud ÜRO konverentsiga täiendati liidu relvakaubanduslepingut toetavat jätkuvat tegevust nõukogu otsusega 2013/43/ÜVJP⁽³⁾.
- (5) Nüüd on päevakohaseks prioriteediks lepingu kiire jõustumise ja täieliku rakendamise toetamine. Kooskõlas oma varasema toetusega relvakaubanduslepingu väljatöötamise protsessile saab liit nüüd selle eesmärgi saavutamisele oluliselt kaasa aidata, tuginedes eelkõige oma pikaajalisele ekspordikontrolli toetamise ja teavitustegevuse rahastamise kogemusele. Kuna liidus kuulub relvade ja kahe-suguse kasutusega kaupade ekspordilubade andmine liikmesriikide pädevusse, sõltub liidu abi- ja teavitusprogrammides kasutatav ekspordikontrollialane asjatundlikkus peamiselt liikmesriikidest. Seetõttu on liidu ekspordikontrollialase abi ja teavitustegevuse edukuse tagamiseks äärmiselt oluline, et liikmesriigid määraksid ekspordid liidu programmide läbiviimiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta otsus 2009/42/ÜVJP toetuse kohta ELi tegevusele, millega edendatakse Euroopa julgeolekustrateegia raames relvakaubanduslepingu sõlmimiseni viivat protsessi kolmandates riikides (ELT L 17, 22.1.2009, lk 39).

⁽²⁾ Nõukogu 14. juuni 2010. aasta otsus 2010/336/ÜVJP ELi tegevuste kohta relvakaubanduslepingu toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames (ELT L 152, 18.6.2010, lk 14).

⁽³⁾ Nõukogu 22. jaanuari 2013. aasta otsus 2013/43/ÜVJP liidu jätkuva tegevuse kohta relvakaubanduslepingu läbivõetavate toetamiseks Euroopa julgeolekustrateegia raames (ELT L 20, 23.1.2013, lk 53).

- (6) Relvaekspordikontrolli valdkonnas on liidu abi andmine ja teavitustegevus toimunud vastavalt nõukogu ühismeetmele 2008/230/ÜVJP⁽¹⁾ ning nõukogu otsustele 2009/1012/ÜVJP⁽²⁾ ja 2012/711/ÜVJP⁽³⁾. Senine tegevus on olnud suunatud mitmele liidu lähinaabruses paiknevale kolmandale riigile, eesmärgiga tõhustada nende relvaekspordi kontrollisüsteeme ning saavutada selliste süsteemide suurem vastutus ja läbipaistvus.

- (7) Samuti on liit andnud määrusega (EL) nr 1717/2006⁽⁴⁾ kehtestatud stabiliseerimisvahendist pikka aega abi kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli valdkonnas, aidates välja töötada õigusraamistikku ja institutsioonilist suutlikkust kahe-
suguse kasutusega kaupade toimiva ekspordikontrolli kehtestamiseks ja jõustamiseks, mis hõlmab muu hulgas piirkondlikke koostöömeetmeid. ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 28. aprillil 2004 vastu resolutsiooni 1540 (2004), millega nähakse ette tõhus kontroll massihävitusrelvadega seotud kaupade tarnimise üle. Liit on toetanud resolutsiooni 1540 (2004) rakendamist eelkõige nõukogu ühismeetmega 2006/419/ÜVJP⁽⁵⁾, nõukogu ühismeetmega 2008/368/ÜVJP⁽⁶⁾ ja nõukogu otsusega 2013/391/ÜVJP⁽⁷⁾ ning kõnealuse resolutsiooni ekspordikontrolli aspekte kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli abiprogrammidega.

- (8) Lisaks konkreetsele abile relvaekspordikontrolli valdkonnas aitavad ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni

1540 (2004) rakendamise eesmärgil ja liidu kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli abiprogrammide raames välja töötatud kontrollid suurendada relvakaubanduslepingu tõhusa rakendamise alal üldist suutlikkust, sest paljudel juhtudel kattuvad kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli reguleerivad õigusnormid ja haldusmenetlused ning kontrolli teostavad asutused tavaliste relvade ekspordikontrolli omadega. Seetõttu toetab kahe-
suguse kasutusega kaupade valdkonnas antav abi relvaekspordikontrolli alast suutlikkust. Sellest tulenevalt on äärmiselt oluline tagada kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli valdkonna tegevuse tihe koordineerimine relvakaubanduslepingu rakendamist toetava tegevusega.

- (9) Arvestades ekspordikontrollialase abi soovitatavat koordineerimist muudes asjakohastes valdkondades antava abiga, on käesoleva nõukogu otsusega toetatava tegevuse eesmärk suurendada relvade tarnimise kontrolli alast suutlikkust mitmes abisaavas riigis, et toetada relvakaubanduslepingu tulemuslikku ja võimekat rakendamist. Kuna lepingu mõju on olnud selle ülemaailmse kohaldamise ulatusest ja järgimise määra-
st, toetatakse ka teavitustegevust ja teadlikkuse suurendamist, et suurendada asjaomaste sidusrühmade ja muude kolmandate riikide toetust relvakaubanduslepingule ning äratada neis huvi lepingu rakendamise vastu.

(1) Nõukogu 17. märtsi 2008. aasta ühismeede 2008/230/ÜVJP relvaekspordikontrolli ning relvaekspordi toimimisjuhendi põhimõtete ja kriteeriumide edendamiseks kolmandates riikides läbiviidava ELi tegevuse toetamise kohta (ELT L 75, 18.3.2008, lk 81).
(2) Nõukogu 22. detsembri 2009. aasta otsus 2009/1012/ÜVJP relvaekspordikontrolli ning ühismeetme 2008/944/ÜVJP põhimõtete ja kriteeriumide edendamiseks kolmandates riikides läbiviidava ELi tegevuse toetamise kohta (ELT L 348, 29.12.2009, lk 16).
(3) Nõukogu 19. novembri 2012. aasta otsus 2012/711/ÜVJP relvaekspordikontrolli ning ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP põhimõtete ja kriteeriumide edendamiseks kolmandates riikides läbiviidava liidu tegevuse toetamise kohta (ELT L 321, 20.11.2012, lk 62).
(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. novembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1717/2006, millega kehtestatakse stabiliseerimisvahend (ELT L 327, 24.11.2006, lk 1).
(5) Nõukogu 12. juuni 2006. aasta ühismeede 2006/419/ÜVJP ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) rakendamise toetuseks ja massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames (ELT L 165, 17.6.2006, lk 30).
(6) Nõukogu 14. mai 2008. aasta ühismeede 2008/368/ÜVJP ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni nr 1540 (2004) rakendamise toetuseks ja massihävitusrelvade leviku vastase ELi strateegia rakendamise raames (ELT L 127, 15.5.2008, lk 78).
(7) Nõukogu 22. juuli 2013. aasta otsus 2013/391/ÜVJP massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamist käsitleva ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) praktilise rakendamise toetamiseks (ELT L 198, 23.7.2013, lk 40).

- (10) Nõukogu tegi Saksamaa majandus- ja ekspordikontrolli föderaalsetele ametile (BAFA) ülesandeks otsuste 2009/1012/ÜVJP 2012/711/ÜVJP tehnilise rakendamise. BAFA viis edukalt lõpule kõik nõukogu otsusega 2009/1012/ÜVJP ette nähtud tegevused. BAFA on rakendus-
asutuseks ka stabiliseerimisvahendi alusel rahastatavate kahe-
suguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli projektide puhul. Eeltoodut arvestades on BAFA valimine relvakaubanduslepingu rakendamist kolmandates riikides toetava liidu tegevuse rakendus-
asutuseks põhjendatud, sest BAFA-l on tõendatud kogemused, kvalifikatsioon ja vajalikud ekspertteadmised kogu liidu asjakohase ekspordikontrollialase tegevuse kohta nii kahe-
suguse kasutusega kaupade kui ka relvade ekspordikontrolli valdkonnas. BAFA valimine soodustab kahe-
suguse kasutusega kaupade ja relvade ekspordikontrolliga seotud tegevuste vahelise sünergia kindlakstegemist, eesmärgiga tagada, et relvakaubanduslepinguga seotud abi täiendaks nõuetekohaselt kahe-
suguse kasutusega kaupade ja relvade ekspordikontrolli abiprogrammide raames juba antavat abi,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Relvakaubanduslepingu kiire jõustumise ja rakendamise toetamiseks võtab liit meetmeid, mille eesmärgid on järgmised:

— toetada taotluse esitanud riike relvade tarnimise kontrollisüsteemide tugevdamisel, et võimaldada neil relvakaubanduslepingut rakendada;

— suurendada riikide ja piirkondade tasandil relvakaubanduslepingualast teadlikkust ja isevastutust asjaomaste riiklike ja piirkondlike asutuste ning kodanikuühiskonna sidusrühmade seas, et kaasata neid aktiivsemalt relvakaubanduslepingu rakendamisse.

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks korraldab liit projektide raames järgmisi tegevusi:

a) aitab abisaavatel riikidel vastavalt vajadusele koostada, ajakohastada ja rakendada asjakohaseid õigus- ja haldusmeetmeid, et luua relvakaubanduslepingu nõuetele vastav tõhus relvade tarnimise kontrollisüsteem ja seda edasi arendada;

b) parandada abisaavate riikide lube väljastavate ja õiguskaitseametnike eriteadmisi ja võimekust eelkõige parimate tavade tutvustamise, koolituse ja oluliste infoallikate kättesaadavaks tegemise abil, et tagada relvatarnete kontrolli nõuetekohane rakendamine ja jõustamine;

c) edendada rahvusvahelise relvakaubanduse läbipaistvust relvakaubanduslepingus sätestatud läbipaistvusnõuete alusel;

d) edendada relvakaubanduslepingu kestvat järgimist abisaavate riikide poolt, kaasates selliseid asjaomaseid riiklikke ja piirkondlikke sidusrühmi nagu riikide parlamendid, pädevad piirkondlikud organisatsioonid ja kodanikuühiskonna esindajad, kellel on pikaajaline huvi relvakaubanduslepingu tõhusa rakendamise järelevalve vastu;

e) edendada laiemat huvi relvakaubanduslepingu vastu, luues kontakte riikidega, kes ei ole astunud samme relvakaubanduslepinguga ühinemise suunas, et toetada lepingu ülemaa-ilmset kohaldamist.

Projektide raames korraldatavate käesolevas lõikes osutatud tegevuste üksikasjalik kirjeldus on esitatud lisas.

Artikkel 2

1. Käesoleva otsuse rakendamise eest vastutab liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“).

2. Artikli 1 lõikes 2 osutatud ja projektide raames läbiviidavate tegevuste tehnilist rakendamist teostab Saksamaa majandus- ja ekspordikontrolli föderaalne büroo (BAFA).

3. BAFA täidab oma ülesannet kõrge esindaja vastutuse all. Sel eesmärgil lepib kõrge esindaja BAFAga kokku vajalike korralduste osas.

Artikkel 3

1. Lähtesumma artikli 1 lõikes 2 osutatud projektide raames läbiviidavateks tegevusteks on 5 200 000 eurot. Kogu projekti hinnanguline kogueelarve on 6 445 000 eurot. Hinnangulise eelarve lähtesummaga katmata osa annab Saksamaa Liitvabariigi valitsus kaasrahastamise teel.

2. Kulusid, mida rahastatakse lõikes 1 sätestatud lähtesummast, hallatakse vastavalt liidu üldeelarve suhtes kohaldatavatele menetlustele ja eeskirjadele.

3. Järelevalvet lõikes 1 osutatud kulude nõuetekohase haldamise üle teostab komisjon. Sel eesmärgil sõlmib komisjon BAFAga toetuslepingu. Toetuslepingus nähakse ette, et BAFA tagab liidu abi nähtavuse, mis vastab abi suurusele.

4. Komisjon püüab sõlmida lõikes 3 nimetatud toetuslepingu niipea kui võimalik pärast käesoleva otsuse jõustumist. Komisjon teavitab nõukogu kõigist protsessi käigus ilmnevatest raskustest ning teatab nõukogule toetuslepingu sõlmimise kuupäeva.

Artikkel 4

1. Kõrge esindaja annab nõukogule käesoleva otsuse rakendamise kohta aru, lähtudes BAFA koostatud korrapärastest aruannetest. Nimetatud aruannete põhjal viib nõukogu läbi hindamise.

2. Komisjon annab teavet artikli 1 lõikes 2 nimetatud projektide raames läbiviidavate tegevuste finantsaspektide kohta.

Artikkel 5

Käesolev otsus jõustub selle vastuvõtmise päeval.

Otsus kaotab kehtivuse 36 kuu möödumisel artikli 3 lõikes 3 nimetatud toetuslepingu sõlmimisest või 17. juuni 2014, kui enne seda kuupäeva ei ole nimetatud toetuslepingut sõlmitud.

Brüssel, 16. detsember 2013

Nõukogu nimel

eesistuja

C. ASHTON

LISA

ARTIKLI 1 LÕIKES 2 OSUTATUD PROJEKTIDE RAAMES LÄBIVIIDAVAD TEGEVUSED**1. ÜVJP alusel antava toetuse taust ja põhjendus**

Käesolev otsus tugineb nõukogu varasematele otsustele, mis käsitlevad ÜRO relvakaubanduslepingu vastuvõtmise protsessi toetamist ning vastutustundlikumate ja läbipaistvamate relvaekspordi kontrollisüsteemide väljatöötamise edendamist kolmandates riikides ⁽¹⁾. ÜRO Peaassamblee võttis relvakaubanduslepingu vastu 2. aprillil 2013 ja leping avati allkirjastamiseks 3. juunil 2013.

Lepingu väljakuulutatud reguleerimisalaks on „rangeimate võimalike ühtsete rahvusvaheliste standardite kehtestamine tavarelvastuse rahvusvahelise kaubanduse reguleerimiseks või reguleerimise tõhustamiseks ning ebaseadusliku tavarelvadega kauplemise ennetamine ja likvideerimine ning nende kõrvaesuunamise ennetamine”. Lepingu väljakuulutatud eesmärk on „aidata kaasa rahvusvahelise ja piirkondliku rahu, julgeoleku ja stabiilsuse saavutamisele, vähendada inimkannatusi ning edendada koostööd, läbipaistvust ja lepinguosaliste riikide vastutustundlikku tegevust tavarelvastuse rahvusvahelises kaubanduses, suurendades seeläbi lepinguosaliste riikide vahelist usaldust”. Lepingu reguleerimisala ja eesmärk on seega kooskõlas liidu välis- ja julgeolekupoliitika üldise eesmärgiga, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 ja mida on veelgi täpsustatud Euroopa julgeolekustrateegias.

Seoses lepingu vastuvõtmisega ÜRO Peaassamblee poolt on liit määranud kindlaks kolm peamist relvakaubanduslepinguga seotud ülesannet: kindlustada lepingu kiire jõustumine, tagada selle tõhus rakendamine ja saavutada lepingu ülemaailmse kohaldamine. Ekspordikontrollialane abi ja teavitustegevus on nimetatud ülesannete lahendamisel äärmiselt olulised ning seetõttu on need käesoleva otsuse kesksed elementideks.

Ekspordikontrollialase abi osas on käesoleva otsusega ette nähtud mitme eriotstarbelise abiprogrammi väljatöötamine, millega toetatakse abisaavaid riike vajaduspõhiselt ja kaugeleulatuvalt, et aidata neil liikuda relvakaubanduslepingu nõuete täitmise suunas. Abi antakse vastavalt sellekohasele tegevuskavale, mis lepitakse kokku abisaavate riikidega, kes täpsustavad oma tegevusprioriteedid, tagavad kohaliku isevastutuse ja väljendavad kohustumist valmistada lepingu ratifitseerimiseks.

Lisaks eriotstarbelistele abiprogrammidele on käesoleva otsusega ette nähtud ka vajaduskohane abi, millega täiendatakse eriotstarbelisi abiprogramme muude abisaavate riikide puhul, kellel on piiratud ja eripärased vajadused. Selline vajaduskohane abi võimaldab liidul käsitleda abitaotlusi paindlikult ja vajadusi arvestades.

Selleks et toetada abisaavate riikide relvatarnete kontrolli alaste jõupingutuste pikaajalist jätkusuutlikkust, on käesoleva otsuse eesmärk kaasata selliseid sidusrühmi nagu riikide parlamendid, pädevad piirkondlikud organisatsioonid ja kodanikuühiskonna esindajad, kellel on pikaajaline huvi relvakaubanduslepingu tõhusa rakendamise järelevalve vastu.

Relvakaubanduslepingu ülemaailmse kohaldamise küsimuses sisaldab käesolev otsus teavitamiskomponenti, mille eesmärk on kaasata kõik asjaomased riigid. Tehtud on valik, mille kohaselt püütakse kõnealuste riikideni jõuda pädevate piirkondlike organisatsioonide kaudu, kuhu need riigid kuuluvad, ja mis tegelevad relvatarnete kontrolli küsimustega.

Seetõttu esitatakse otsuses abi ja teavitustegevuse terviklik pakett, mis võimaldab nõuetekohaselt käsitleda tuvastatud kolme ülesannet. Nimetatud ülesannete aktiivne lahendamine on kooskõlas liidu ja tema liikmesriikide pikaajalise ja kindla toetusega relvakaubanduslepingule.

2. Üldised eesmärgid

Käesoleva otsuse põhieesmärk on toetada riike, kes esitavad taotluse oma relvatarnete kontrollisüsteemide tugevdamiseks, et võimaldada neil relvakaubanduslepingut tõhusalt rakendada. Käesolevas raamistikus välja töötatud abimeetmeid käsitletakse seejärel asjakohaste sidusrühmade kaasamise laiemas kontekstis ja muudele riikidele suunatud teavitustegevuses. Liidu tegevus hõlmab konkreetselt järgmist:

⁽¹⁾ Vt otsust 2010/336/ÜVJP, otsust 2013/43/ÜVJP, otsust 2009/1012/ÜVJP ja otsust 2012/711/ÜVJP.

- a) relvatarnete kontrolli alase suutlikkuse suurendamine abisaavates riikides;
- b) teadlikkuse ja isevastutuse edendamine selliste asjaomaste sidusrühmade seas nagu pädevad piirkondlikud organisatsioonid, riikide parlamendid ja kodanikuühiskonna esindajad, kes on pikemas perspektiivis huvitatud lepingu tõhusast rakendamisest;
- c) muudele riikidele suunatud teavitustegevus eesmärgiga toetada lepingu ülemaailmset kohaldamist.

3. Projekti raames läbiviidavate tegevuste kirjeldus

3.1. Ekspertide reservi loomine

3.1.1. Projekti eesmärk

Ekspertide reservi loomise eesmärk on varustada rakendusasutus üldtuntud, pädeva ja usaldusväärse ressursiga, mille abil nõuetekohaselt reageerida abitaotlustele ja toetada neist tulenevaid abistamistegevusi. Sellise reservi loomise eesmärk on ka motiveerida liidu liikmesriikide ekspordikontrolliasutusi määrama asjakohaseid eksperte, sest ekspertide kättesaadavus ja abistamise kaasamine on äärmiselt oluline kõnealuste tegevuste teostatavuse seisukohalt.

3.1.2. Projekti kirjeldus

Rakendusasutus moodustab ekspertide reservi. Reservi kuuluvad eksperdid osutavad abi, mis on abisaavate riikide jaoks välja töötatud ekspertide teadmistest lähtuvalt ning koostöös abisaavate riikidega ja vastab nende määratletud vajadustele.

Rakendusasutus peaks ekspertide valikul tagama võimalikult suure geograafilise esindatuse. Rakendusasutusel peaks olema võimalik kasutada muude liidu ekspordikontrolliasutuste asjakohaseid ja kättesaadavaid eksperte. Samuti peaks rakendusasutus soodustama ekspertide kaasamist riikidest, mis on hiljuti edukalt välja töötanud riikliku relvatarnete kontrollisüsteemi, sealhulgas sellise, mille välja töötamiseks on kasutanud selleks saadud rahvusvahelist abi.

Ekspertide reservi poolt kogutud üdised ekspertteadmised peaksid hõlmama riiklike relvatarnete kontrollisüsteemide kõiki aspekte, eelkõige õigusküsimused, lubade väljastamine, toll/jõustamine, teadlikkus, vastutusele võtmine / karistused, aruandlus/läbipaistvus.

3.2. Abistamise tegevuskavaga hõlmatud vajaduspõhised riiklikud abiprogrammid

3.2.1. Projekti eesmärk

Eriotstarbeliste abiprogrammide ja nendega seotud tegevuskava eesmärk on suurendada abisaavate riikide suutlikkust täita relvakaubanduslepingu nõudeid kõikehõlmaval ja jätkusuutlikul viisil. Tegevuskava muudab kavandatava abi abisaava riigi jaoks prognoositavaks ja annab ülevaate sellest, kuidas tema relvatarnete kontrolli alane suutlikkus peaks eeldatavalt paranema.

3.2.2. Projekti kirjeldus

Riiklikud abiprogrammid luuakse kuni 12 abisaava riiki jaoks. Otsuse rakendamise kahel esimesel aastal alustatakse tööd kuni kümne rakendamise abiprogrammiga, et liidul oleks võimalik reageerida lisataotlustele, mis esitatakse hilisemas etapis.

Eriotstarbelised abiprogrammid tuleks välja töötada järgmiste etappide kaupa:

- a) taotlus relvakaubanduslepingu rakendamise alase abi saamiseks (esitatakse kolmanda riigi poolt rakendusasutusele). Selline taotlus peaks olema võimalikult põhjendatud ja ideaaljuhul tuleks selles juba nimetada konkreetsed valdkonnad, mille jaoks abi saada soovitakse. Vajaduse korral peaks abi taotlev riik viitama ka muudelt abiosutajatelt varem või jätkuvalt saadavale abile ning esitama teabe oma riikliku relvakaubanduslepingu rakendamise strateegia kohta;

- b) taotluse põhjendatuse ja 5.1 jaos nimetatud kriteeriumite alusel teeb kõrge esindaja koostöös nõukogu tavarelvastuse ekspordi töörühm a (COARM) ja rakendusastutusega otsuse taotluse esitanud riigi abikõlblikkuse kohta;
- c) kui abitaotluse suhtes on tehtud positiivne otsus, korraldab rakendusastutus ekspertide hindamiskülastuse. Külastus peaks järgnema rakendusastutuse ja abi taotleva kolmanda riigi vahelistele tihedatele kontaktidele ning sellest peaksid osa võtma kõige asjakohasemad eksperdid, kes on valitud jaos 3.1 osutatud ekspertide reservist.
- Ekspertide hindamiskülastuse ettevalmistamiseks võib võimaluse korral kasutada küsimustikke ja olemasoleva teabe kogumist. See sisaldab külastuse käigus abi taotleva riigi vajaduste ja prioriteetide esmast hindamist. Eelkõige võimaldab hindamiskülastus koos abi taotleva riigiga välja selgitada, mida on vaja relvakaubanduslepingu tõhusaks rakendamiseks, ning võrrelda neid vajadusi riigis olemasolevate relvatarnete kontrolli alaste ressurssidega. Ekspertide esmase hindamiskülastuse käigus koondatakse kokku kõik asjaomased riiklikud asutused ja sidusrühmad ning tehakse kindlaks motiveeritud ja usaldusväärsed kohalikud partnerid;
- d) ekspertide hindamiskülastuse tulemuste põhjal koostab rakendusastutus abistamise tegevuskava. Abistamise tegevuskava koostamisel võtab rakendusastutus arvesse võimalikku muudelt organisatsioonidelt saadavat relvakaubanduslepinguga seotud mis tahes abi. Kui abi taotlev riik on juba välja töötanud relvakaubanduslepingu rakendamise riikliku strateegia, tagab rakendusastutus ka liidu abistamise tegevuskava kooskõla kõnealuse riikliku rakendamisstrateegiaga;
- e) ekspertide hindamiskülastuse tulemuste ja nende põhjal koostatud abistamise tegevuskava kavandi kohta esitatakse komisjonile aruanne käesoleva otsuse artiklis 3 sätestatud tavapärase finants- ja jutustava aruandluse raames;
- f) abistamise tegevuskava kavandit tutvustatakse abisaavale riigile, et saada sellele heakskiit. Tegevuskavas arvestatakse abisaava riigi vajadusi ja määratakse kindlaks abivajaduse prioriteedid;
- g) tegevuskava rakendamisse kaasatakse ekspertide reservist valitud asjakohased eksperdid ja vastavalt vajadusele muud sidusrühmad.

Sõltuvalt asjaomase abisaava riigi täpsetest vajadustest lähtutakse tegevuskava koostamisel tavapärasest viit valdkonda hõlmavast lähenemisviisist, mida tavaliselt kasutatakse strateegilise kaubanduskontrolliga seotud abi puhul (õigusküsimused, lubade andmine, toll/jõustamine, teadlikkuse suurendamine ja karistused / vastutusele võtmine). Lisaks nimetatud viiele tavapärasele valdkonnale pööratakse erilist tähelepanu aruandlusele ja läbipaistvusele.

Abivahendite valikusse kuuluvad eelkõige õiguslik analüüs, koolitusseminarid, õpikojad, õppekülastused ning veebipõhiste vahendite ja teabeallikate kasutamine. Rakendusastutus valib kõnealused abivahendid vastavalt ekspertide hindamiskülastuse käigus kindlaks tehtud täpsetele vajadustele ja prioriteetidele ning vastavalt kokkulepitud tegevuskavale. Abitaotluse nõuetekohaseks rahuldamiseks valitud abivahendid tuleks abistamise tegevuskavas selgelt välja tuua ja nende kasutamist põhjendada.

3.3. Vajaduskohase eriabi raames korraldatavad õpikojad

3.3.1. Projekti eesmärk

Vajaduskohase eriabi raames korraldatavate õpikodade eesmärk on suurendada abisaavate riikide relvatarnete kontrolli alast suutlikkust, et täita relvakaubanduslepingu nõudeid sihipäraselt ja asjakohasel viisil. Selline vajaduskohane abi võimaldab liidul reageerida paindlikult ja vajadusi arvestades abitaotlustele, milles on osutatud konkreetsele vajadusele, mis on oluline relvakaubanduse tõhusaks rakendamiseks.

3.3.2. Projekti kirjeldus

Abisaavatele riikidele korraldatakse eraldi kuni kümme kahepäevast õpikoda, et vastata konkreetsetele abitaotlustele ja soovivaldustele edendada relvatarnete kontrollisüsteemi üht või mitut konkreetset valdkonda.

Õpikodade kaudu antakse piiratud ulatusega konkreetset ja sihipärast abi ja käsitletakse abisaava riigi tõstatatud konkreetset küsimust / konkreetseid küsimusi, näiteks relvatarnete kontrolli alaste õigusaktide analüüs, aruandluse parimad tavad, relvakaubanduslepingu riskihindamiskriteeriumite kohaldamiseks olulised teabeallikad, lõppkasutuse kontroll ja dokumendid. Õpikodad toimuvad abisaavas riigis ja teadmisi jagavad jaos 3.1 osutatud ekspertide reservist valitud eksperdid.

Rakendusasutuse ülesandeks on abitaotlusi vastu võtta ja teavitada taotlustest kõrget esindajat, kes otsustab COARMiga konsulteerides, kuidas neile reageerida. Kõrge esindaja hinnang lähtub eelkõige jaos 5.1 nimetatud kriteeriumitest, taotluse täpsusest, kaaluloleva küsimuse / kaalulolevate küsimuste määratlemise viisist ja geograafilisest tasakaalust.

3.4. Vahendite ülekandmise võimalus eriotstarbelistest abiprogrammidest vajaduskohase abi õpikodadele

Juhul kui jaos 3.2 ette nähtud täiemõõduliste eriotstarbeliste abiprogrammide maksimaalne arv jääb saavutamata, võib jaos 3.3 ette nähtud õpikodade arvu suurendada 20ni.

Kõrge esindaja ja komisjon koostöös COARMiga analüüsivad iga kuue kuu järel eriotstarbeliste abiprogrammidega seotud olukorda, et hinnata võimalusi suurendada eriabi raames korraldatavate õpikodade arvu proportsionaalselt lõpuleviimata eriotstarbeliste abiprogrammide arvuga.

3.5. Relvakaubanduslepingualast abi saavate riikide konverents

3.5.1. Projekti eesmärk

Konverentsi eesmärk on edendada teadlikkust ja isevastutust selliste asjaomaste sidusrühmade seas nagu pädevad piirkondlikud organisatsioonid, riikide parlamendid ja kodanikuühiskonna esindajad, kes on pikemas perspektiivis huvitatud lepingu tõhusast rakendamisest.

3.5.2. Projekti kirjeldus

Projekt teostatakse kahepäevase konverentsina, mis korraldatakse otsuse rakendamise lõpuperioodil. Konverentsile kutsutakse asjakohased esindajad riikidest, mis on saanud toetust punktis 3.2 nimetatud eriotstarbeliste abiprogrammide ja jaos 3.3 nimetatud vajaduskohase abi raames.

Konverents aitab kaasa kogemuste vahetamisele abisaavate riikide seas, pakub teavet nende seisukohtadest relvakaubanduslepingu, selle ratifitseerimise ja rakendamise seisu kohta ning võimaldab jagada asjakohast teavet riikide parlamentide ja kodanikuühiskonna esindajatega.

Seetõttu peaksid konverentsil osalejate hulka kuuluma:

- abisaavate riikide diplomaatilised ja sõjaliste/kaitsestruktuuride töötajad eelkõige asutustest, mis vastutavad relvakaubanduslepinguga seotud riikliku poliitika eest;
- abisaavate riikide tehnilised ja õiguskaitse valdkonna töötajad, eelkõige lubade andmise ja tolliküsimustega tegelevad ametnikud ning õiguskaitseasutuste töötajad;
- riiklike, piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide abiprojektidega tegelevad esindajad ning selliste riikide esindajad, kes on huvitatud strateegilise kaubanduskontrolli alase abi pakkumisest või saamisest;
- asjakohaste valitsusväliste organisatsioonide, mõttekodade, riikide parlamentide ja relvatööstuse esindajad.

Konverentsile oodatakse kuni 80 osalejat. Konverentsi toimumiskoha ja osalema kutsutavate riikide ja organisatsioonide lõpliku nimekirja määrab rakendusasutuse esitatud ettepaneku alusel kindlaks kõrge esindaja, kes konsulteerib COARMiga.

3.6. Piirkondlikud seminarid

3.6.1. Projekti eesmärk

Piirkondlikud seminarid aitavad sõlmida kontakte muude riikidega, et toetada lepingu ülemaailmset kohaldamist. Nende abil toetatakse ka piirkondlike sihtorganisatsioonide edasist kaasamist relvakaubanduslepinguga seotud küsimustesse ning nende huvi relvakaubanduslepingu propageerimiseks kõigi oma liikmesriikide seas.

3.6.2. Projekti kirjeldus

Projekt teostatakse viie kahepäevase seminarina, millel keskendutakse relvakaubanduslepingu jõustumise protsessi hetke- seisule ja lepingu rakendamisele seotud küsimustele.

Seminarid võimaldavad relvatarnete kontrolli alast abi saavatel riikidel tutvustada oma seisukohti ja kogemusi ning hinnata, kuidas on selline abi seotud asjaomaste piirkondlike organisatsioonide tegevusega. Seminaridel pööratakse erilist tähelepanu järgmistele aspektidele:

- lõuna-lõuna koostöö kogemused ja võimalused seoses relvatarnete kontrollisüsteemide loomise ja edasiarendamisega;
- relvakaubanduslepingu vastastikune täiendavus muude asjakohaste ÜRO meetmetega, eelkõige väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevuskavaga.

Seminarid toimuvad nõukogu otsuse rakendamise esimese 18 kuu jooksul ja need on suunatud järgmistele piirkondlikele organisatsioonidele ja nende asjakohastele liikmesriikidele:

- ÜRO rahu ja desarmeerimise Aasia ja Vaikse ookeani piirkondlik keskus (UNRCPD);
- ÜRO rahu ja desarmeerimise Aafrika piirkondlik keskus (UNREC);
- ÜRO rahu, desarmeerimise ja arengu Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkondlik keskus (UNLIREC);
- Lääne-Aafrika Riikide Majandusühendus (ECOWAS);
- Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioon (OSCE).

Võimaluse korral peaksid seminarid soovitavalt toimuma eriotstarbelise abiprogrammi raames toetust saavas riigis. Kui see osutub võimatuks, peaks kõrge esindaja määrama seminari toimumiskoha kindlaks koostöös COARMiga.

Piirkondlikel seminaridel peaksid osalema:

- a) piirkonna riikide diplomaatilised ja sõjaliste/kaitsestruktuuride töötajad eelkõige asutustest, mis vastutavad relvakau- banduslepinguga seotud riikliku poliitika eest;
- b) piirkonna riikide tehnilised ja õiguskaitse valdkonna töötajad, eelkõige lubade andmise ja tolliküsimustega tegelevad ametnikud ning õiguskaitseasutuste töötajad;

- c) rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide, piirkonnas asuvate valitsusväliste organisatsioonide, mõttekodade, riikide parlamentide ja kohaliku/piirkondliku tööstuse esindajad;
- d) riiklikud ja rahvusvahelised tehnilised eksperdid, kes on spetsialiseerunud relvatarnete kontrolli küsimustele, sh liidu eksperdid ja tööstuse esindajad.

Igale seminarile oodatakse kuni 70 osalejat.

4. Seosed muude ekspordikontrolli jaoks oluliste abimeetmetega

4.1. Koordineerimine liidu muude ekspordikontrollialaste abimeetmetega

Lähtudes nii kahesuguse kasutusega kaupu kui ka tavarelvastust hõlmava ekspordikontrollialase abi valdkonnas toimunud varasemast ja praegu käimasolevast tegevusest saadud kogemustest, tuleks püüda saavutada maksimaalne sünergia ja vastastikune täiendus kolmandatele riikidele relvakaubanduslepinguga seotud abi andmisel, et ilma igasuguse tarbetu kattumiseta tagada liidu tegevuse võimalikult suur tõhusus ja sidusus.

4.2. Koordineerimine muu asjakohase abiga

Samuti peaks rakendusasutus pöörama suurt tähelepanu relvakaubanduslepingu jaoks olulisele tegevusele, mida viiakse läbi väike- ja kergrelvade ebaseadusliku kaubanduse kõigi aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist käsitleva ÜRO tegevuskava ja selle rakendamise tugisüsteemi (PoA-ISS) raames ning ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1540 (2004) ja relvastuse reguleerimise alast koostööd toetava ÜRO usaldusrahastu (UNSCAR) raames. Rakendusasutus peaks vastavalt vajadusele pidama sidet abiosutajatega, et vältida tegevuste kattumist ja tagada maksimaalne sidusus ja vastastikune täiendus.

4.3. Lõuna-lõuna ekspordikontrollialase koostöö edendamine asjakohaste liidu vahendite abil

Projektide eesmärk on ka paremini teadvustada käesoleva otsusega ette nähtud abi saavatele riikidele liidu rahastamisvahendeid, millest saab toetada lõuna-lõuna suunalist ekspordikontrollialast koostööd. Sellega seoses peaksid jagudes 3.2 ja 3.3 ette nähtud abimeetmed tutvustama ja edendama näiteks selliseid kasutadaolevaid vahendeid nagu ELi algatus keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumaohutude alaste tippkeskuste loomiseks.

5. Abisaajad

5.1. Relvakaubanduslepingualaste eriotstarbeliste abiprogrammide ja vajaduskohast abi pakkuvate õpikodade abisaajad

Jagudes 3.2 ja 3.3 nimetatud projektide raames toimuva tegevuse puhul võivad abisaajateks olla riigid, kes taotleavad abi relvakaubanduslepingu rakendamiseks ning kes valitakse välja muu hulgas järgmiste kriteeriumite alusel:

- relvakaubanduslepingu allkirjastamine ning asjaomase riigi suhtes kohaldatavate relvakaubandust ja relvatarnete kontrolli käsitlevate rahvusvaheliste kokkulepete rakendamise seis;
- abimeetmete eduka tulemuse tõenäosus relvakaubanduslepingu ratifitseerimise seisukohast;
- kahesuguse kasutusega kaupade ja relvatarnete kontrolli alase võimaliku juba saadud või kavandatava abi hindamine;
- asjaomase riigi osatähtsus ülemaailmses relvakaubanduses;
- asjaomase riigi olulisus liidu julgeolekuhuvi seisukohast;
- ametliku arenguabi saamise kõlblikkus.

5.2. Piirkondlike seminaride abisaajad

Piirkondlike seminaride puhul võivad abisaajateks olla riigid, mis kuuluvad jaos 3.6.2 osutatud piirkondlikesse organisatsioonidesse või on nimetatud organisatsioonidega hõlmatud.

Igale seminarile kutsutavate riikide ja osalejate lõpliku valiku teeb rakendusamet esitatud ettepaneku alusel kõrge esindaja, kes konsulteerib COARMiga.

6. Rakendusüksus

Käesoleva nõukogu otsuse rakendamine tehakse ülesandeks BAFA-le. Vajaduse korral teeb BAFA koostööd liidu liikmesriikide ekspordikontrolliasutuste, asjaomaste piirkondlike ja rahvusvaheliste organisatsioonide, mõttekodade, uurimisinstiitute ja valitsusväliste organisatsioonidega.

BAFA-l on suured kogemused relvatarnete kontrolli alase abi andmisel ja teavitustegevuse korraldamisel. BAFA on omandanud sellised kogemused kõigis olulistes strateegilise kaubanduskontrolli valdkondades, mis puudutavad keemilisi, bioloogilisi, kiirgus- ja tuumaohute, kahese kasutusega kaupade ja relvastust.

Relvatarnete kontrolli alase abi ja teavitustegevuse osas viis BAFA edukalt lõpule otsuse 2009/1012/ÜVJP rakendamise. Praegu vastutab BAFA otsusele 2009/1012/ÜVJP tugineva otsuse 2012/711/ÜVJP rakendamise eest, mille eesmärk on tugevdada abisaavate riikide relvaekspordi kontrollisüsteeme, et muuta need läbipaistvamaks ja suurendada vastutust kooskõlas ühise seisukoha 2008/944/ÜVJP alusel kehtestatud liidu raamistikuga.

Kahesuguse kasutusega kaupade ning keemilise, bioloogilise, kiirgus- ja tuumaohuga seotud kaupade puhul on BAFA stabiliseerimisvahendist rahastatava praeguse kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrollialase abi- ja teavitusprogrammi rakendusametuseks ja on selle ülesande täitmisel omandanud põhjalikke teadmisi kõnealuse programmiga hõlmatud riikide tarnete kontrollisüsteemide kohta. Neid teadmisi täiendatakse stabiliseerimisvahendist rahastatavate tarnekontrolliga seotud projektide, näiteks BAFA osalusel läbiviidav keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumaohutude alase tippkeskuse loomise algatuse, järkjärgulise rakendamise käigus.

Eelkirjeldatust tulenevalt on BAFA-l ainulaadne võimalus teha kindlaks tarnekontrollisüsteemide tugevad ja nõrgad küljed riikides, mis võivad saada relvakaubanduslepingu rakendamisega seotud abi, mis on ette nähtud käesoleva otsusega. Seetõttu suudab BAFA edukalt edendada erinevate abiprogrammide vahelist sünergia ja vältida tarbetut kattumist.

Kuna kahesuguse kasutusega kaupade ekspordikontrolli reguleerivad õigusnormid, haldusmenetlused, jõustamisvahendid ja asutused kattuvad suures osas tavarelvastuse ekspordikontrolli omadega, siis on relvakaubanduslepinguga seotud abi puhul üheks oluliseks probleemiks, kuidas võtta arvesse abi, mida on juba varem antud kahesuguse kasutusega kaupade ning keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumaohutude vähendamise valdkonnas. BAFA valimine rakendusametuseks aitab kaasa sellele, et relvakaubanduslepinguga seotud abi täiendab nõuetekohaselt kahesuguse kasutusega kaupade, keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumaohutude vähendamise ning relveekspordikontrolli valdkonna käimasolevate abiprogrammide raames juba antavat abi.

7. Liidu nähtavus ja abimaterjalide kättesaadavus

Projekti jaoks koostatud materjalidega tagatakse liidu nähtavus, võttes aluseks eelkõige otsuse 2012/711/ÜVJP rakendamiseks kokku lepitud logo ja graafika.

Otsusega 2012/711/ÜVJP sätestatud ja praegu väljatöötatava veebiportaali abil propageeritakse ka käesoleva nõukogu otsusega ette nähtud relvakaubanduslepinguga seotud abiprojekte.

Seetõttu peaks rakendusasutus edastama vastavate abimeetmete läbiviimise käigus teavet veebiportaali kohta ning julgustama portaali tehniliste ressurssidega tutvumist ja nende kasutamist. Veebiportaali tutvustamisel peaks rakendusasutus tagama liidu nähtavuse.

8. Mõju hindamine

Käesoleva otsusega sätestatud tegevuste mõju tuleks tehniliselt hinnata pärast seda, kui need on lõpule viidud. Rakendusasutuse esitatud teabe ja aruannete alusel teostab mõju hindamist kõrge esindaja koostöös COARMiga ning vajaduse korral abisaavates riikides paiknevate liidu delegatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega.

Eriotstarbelisest abiprogrammist abi saanud riikide puhul tuleks mõjuhinnangus pöörata erilist tähelepanu relvakaubanduslepingu ratifitseerinud riikide arvule ja nende relvatarnete kontrolli alase suutlikkuse arendamisele. Abisaavate riikide relvatarnete kontrolli alase suutlikkuse hindamine peaks eelkõige hõlmama asjakohaste riiklike õigusaktide koostamist ja väljaandmist, relvastuse ekspordist ja impordist teatamise suutlikkust ning relvatarnete kontrolli eest vastutavate asjaomaste asutuste mõjuvõimu suurendamist.

9. Aruandlus

Rakendusasutus koostab regulaarselt aruandeid, sealhulgas aruandeid pärast iga tegevuse lõpuleviimist. Need aruanded tuleks esitada kõrgele esindajale hiljemalt kuue nädala möödumisel vastavate tegevuste lõpuleviimisest.
